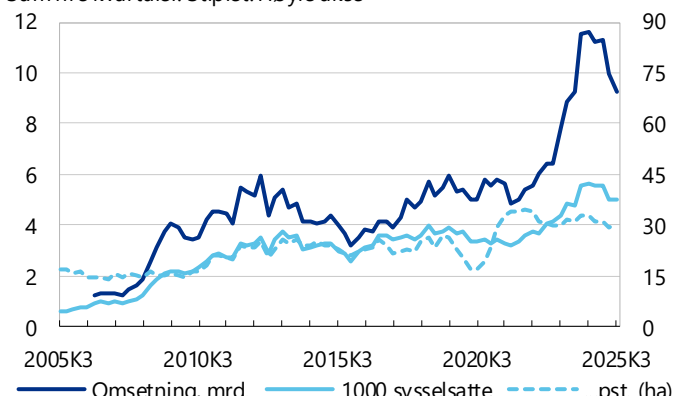

Onsdag slippes detaljerte **konkurstall for fjerde kvartal**. Disse tallene svinger noe fra kvartal til kvartal, men tendensen er klar: etter en oppgang fra historisk lave nivåer under pandemien har antall åpnete konkurser de siste par årene stabilisert seg rundt sitt historiske gjennomsnitt på vel 1000 i kvartalet, og i oktober – desember i fjor var det i alt 1012 konkurser. I lys av få konkurser under pandemien og krevene tider for mange bransjer etterpå, er omfanget lavt. Tall for omsetning og sysselsetting i konkursbedriftene endrer heller ikke bildet. Bygg og anlegg er et viktig unntak. Heller ikke her er *antall* konkurser særlig høyt, men tall for omsetning og sysselsatte (figur) viser at de som går konkurs er større enn før. I tiåret før pandemien sto bygg og anlegg for mindre enn hver fjerde sysselsatte som ble rammet av konkurs, de siste par-tre årene har hver tredje kommet fra byggenæringen. Og selv om nybyggingen nå har begynt å ta seg opp, vil aktiviteten forbli under normalen en god stund til. Det peker mot at det kan komme flere konkurser her.

Konkurser: Bygg og anlegg

Sum fire kvartaler. Stiplet: Høyre akse

Kilde: LSEG Datastream / Statistisk sentralbank / NHO

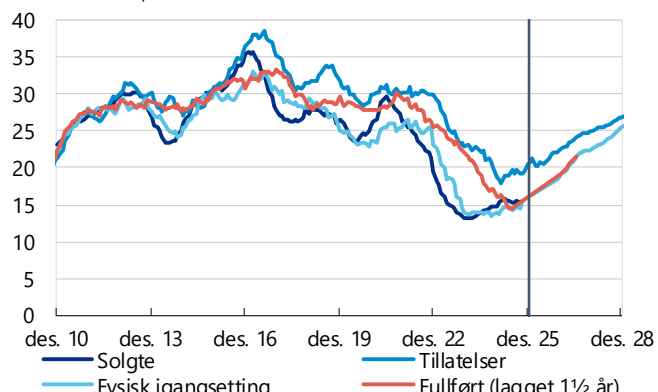
Torsdag kommer tall for antall **byggetillatelser i januar**. I hele fjor ble det gitt tillatelse til bygging av 20 343 nye boliger, det laveste siden 2009. Men tillatelse er ikke det samme som bygging. Ifølge Boligprodusentenes Forening var den fysiske igangsettingen siste tolv måneder (tom. november i fjor) på knappe 16 000, 40 prosent under nivået tre år tidligere. Men det lysner. Boligprisene steg 6,0 prosent i fjor, byggekostnadene "bare" med 4,3 prosent. Sakte, men sikkert, reduseres dermed gapet mellom høye nyboligpriser og lavere bruktboligpriser. I tillegg har folk fått bedre råd, renten er endelig på vei ned, og stemningen i husholdningene er på bedringens vei. Både nyboligsalg og faktisk nybygging øker nå. I vår desemberrapport anslo vi 10 prosent økning i byggetillatelsene fra i fjor til i år (figur). Da bør det være flere tillatelser i januar vise enn de knapt 1600 gitt i desember.

Fredag slipper Nav **ledighetstall for januar**. I desember var 63 410 personer helt ledige, tilsvarende 2,1 prosent av arbeidsstyrken. Sesongjustert var antallet omtrent det samme.

Etter at ledighetsraten økte noe frem mot sommeren i forfjor, har den siden da i praksis vært mer eller mindre uendret. Dermed er også om lag uendret den beste prediksjonen for januartallene. Men sesongmessige forhold peker mot en ujustert ledighet på 2,3 prosent. Fortsatt lav boligbygging og lavere oljeinvesteringer med tilhørende nedbemanning i leverandørbedriftene kan gi noe større økning i ledigheten.

Norge: Boligbygging

1 000 enheter, 12 mnd. sum.

Kilde: LSEG Datastream / Statistisk sentralbank / Boligprodusentenes Forening / NHO

Det er **to rentemøter av betydning denne uken**. Onsdag offentliggjør den amerikanske sentralbanken (Fed) sin rentebeslutning, torsdag er det Riksbankens tur. Ingen av de to ventes å endre renten nå. Fed har levert tre rentekutt på tre påfølgende møter, og styringsrenten er nå nede i 3½-3¾ prosent. På forrige møte stemte ni av tolv for et kutt på ¼ prosentenhed, to for uendret, og én for et kutt på ½ prosentenhed. Mens blodfattig jobbvækst taler for videre kutt, taler litt for høy inflasjon og ganske frisk vekst for å holde renten uendret. Markedet priser nå inn en sannsynlighet på 95 prosent for uendret rente på torsdag. Vi anslår ett Fed-kutt til, i mars, men deretter uendret. Riksbanken kuttet sist renten til 1,75 prosent i september. Etter desembermøtet anslo Riksbanken at den ville holde renten på dette nivået ut 2026 og så heve renten noe i 2027 og 2028. Her priser markedet inn 99 prosent sannsynlighet for uendret rente torsdag. Også vi tror Riksbanken er ferdig med å kutte.

Øystein Dørum

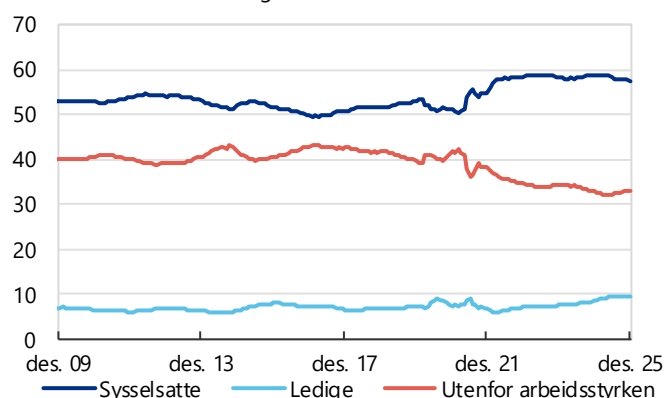
Kalender		Sist	Nå
Man 1200	NOR: Seminar med ekspertrådet for SPU		
Ons 0800	NOR: konkurser Q4, antall	911	1012
Ons 2000	USA: Rentebeslutning USA	3½	3½
Tor 0700	SVE: BNP Q4, k/k i pst.	1,1	..
Tor 0800	NOR: boligigangsetting jan, antall, sj.	1571	..
Tor 0800	NOR: kredittindikator (K2) des, å/å i pst.	3,9	..
Tor 0930	SVE: Rentemøte Riksbanken, signalrente	1,75	1,75
Fre 0800	NOR: Registrert ledighet jan, ujustert, pst.	2,1	2,3
Fre 1100	ØMU: BNP Q4, k/k	0,3	0,2

Ifølge arbeidskraftundersøkelsen (AKU) har arbeidsledigheten steget betydelig siden bunnen i første kvartal 2022. Omtrent halvparten av økningen skyldes flere ledige i alderen 15-24 år. Siden første kvartal 2022 har ledigheten i denne aldersgruppen økt fra 10 prosent til 14 prosent. Men samtidig har andelen unge i jobb økt, jf. figur. Mens rundt halvparten av de unge var i arbeid i 2019, har andelen de siste årene ligget nær 60 prosent. De siste par årene har imidlertid sysselsettingsandelen vært stabil, mens ledigheten har økt noe.

Økt sysselsetting og høyere ledighet blant unge henger sammen med at flere deltar i arbeidsmarkedet. Siden 2019 har arbeidsstyrken i aldersgruppen, summen av sysselsatte og arbeidsledige, økt med rundt 60 000 personer. Motsatsen er at færre unge står utenfor arbeidsstyrken. Når flere går inn i arbeidsstyrken, kan også flere til enhver tid være i jobbsøk eller overgang mellom jobber, selv om mange får jobb.

Arbeidsstatus blant unge (15-24 år)

Prosentandel av befolkningen 15-24 år. Trend.

Det er trolig flere forhold som har bidratt til utviklingen. For det første kan økte bo- og levekostnader ha gjort det mer nødvendig for mange unge å ha inntektsgivende arbeid. [En rapport fra Samfunnsøkonomisk analyse](#) viser at studiestøtten dekning av et normalt studentbudsjett gradvis har blitt redusert over tid, og særlig etter 2019. Det økonomiske presset kommer også tydelig frem i holdningsundersøkelser. I Norsk Monitor økte andelen unge som oppga stor frykt for å ikke klare seg økonomisk fra 23 prosent i 2015 til 33 prosent i 2023. Samtidig økte andelen som var enige i at de godt kunne tenke seg en kjedelig jobb, så lenge den var godt betalt, fra 23 til 38 prosent.

Etterspørselen etter arbeidskraft var svært høy i årene etter pandemien, blant annet i næringer med en høy andel unge ansatte, som overnatting og servering, varehandel og til dels helse og omsorg. Det bidro til at sysselsettingsandelen blant unge økte, og har holdt seg høy siden. Etterspørselen etter arbeidskraft har imidlertid avtatt de siste årene, mens tilstrømmingen av unge inn i arbeidsstyrken har fortsatt. Ettersom ikke alle nye arbeidssøkere har fått seg jobb, har andelen sysselsatte flatet ut, mens ledigheten har økt.

Utviklingen må også ses i lys av metodiske endringer i AKU. Fram til 2021 kunne personer svare på vegne av andre i samme husholdning, men trekkgrunnlaget er nå endret fra familie til individ. Ifølge SSB har denne omleggingen ført til at AKU registrerer flere sysselsatte og arbeidsledige enn den tidligere metoden gjorde. Effekten kan antas å være størst blant unge, der voksne familiemedlemmer oftere svarte på deres vegne og ikke nødvendigvis hadde full oversikt over arbeidstid eller aktiv jobbsøking. Omleggingen kan dermed ha bidratt til å løfte både målt sysselsetting og ledighet i aldersgruppen, uten at den faktiske situasjonen i arbeidsmarkedet nødvendigvis har endret seg tilsvarende. At dette er en relevant forklaringsfaktor støttes av at avviket mellom AKU og registerbasert sysselsetting har blitt mindre. I perioden 2016–2019 var det registrert 2–3 prosent flere sysselsatte i aldersgruppen 15–24 år enn AKU viste. Etter 2022 har differansen krympet til rundt 0,5 prosent. Dette indikerer at AKU nå fanger opp en større andel av de faktiske arbeidsforholdene blant unge enn tidligere, men endringen forklarer ikke hele oppgangen i sysselsettingen.

Et mer urovekkende trekk er den langsiktige økningen i arbeidsledigheten blant unge uten fullført videregående opplæring eller høyere utdanning. Rundt 2008 var ledigheten på sitt laveste, om lag 10 prosent, mens den nå ligger over 18 prosent, målt som gjennomsnittet over de siste fire kvartalene. Denne utviklingen tyder på at unge med mindre formell kompetanse møter større utfordringer i arbeidsmarkedet. Dette kan bidra til å sementere forskjeller i arbeidsmarkedet og øke risikoen for varig utenforskap blant unge som ikke fullfører videregående opplæring. På lengre sikt kan dette få større samfunnsøkonomiske konsekvenser, både gjennom lavere samlet sysselsetting og økte kostnader knyttet til trygd og sosiale ytelser.

Utviklingen tyder på en økende todeling blant unge i arbeidsmarkedet. Mens en mer utsatt gruppe står i fare for å falle utenfor, fungerer arbeidsmarkedet for andre som en viktig arena for læring og inkludering. En tidlig inngang i arbeidslivet gir raskere oppbygging av relevant kompetanse, arbeidslivserfaring og nettverk, som kan gi høyere [produktivitet og lønn](#) og bedre tilknytning til arbeidsmarkedet senere i livet. På den andre siden kan høy yrkesdeltaking blant unge innebære utfordringer dersom økt arbeid går på bekostning av gjennomføring av skole eller studier. At flere unge deltar i arbeidsmarkedet bidrar til å dempe presset i arbeidsmarkedet, samtidig som det øker produksjonskapasiteten i økonomien, både på kortere og lengre sikt.

Hallvard Mørck

Avdeling samfunnsøkonomi		
E-post	Ansvar	Mobil
oystein.dorum@nho.no	Sjeføkonom	907 88 762
torill.lodemel@nho.no	Arbeidsmarked, lønn	924 25 850
hallvard.morck@nho.no	Norsk økonomi	970 75 067
espen.skretting@nho.no	Norsk økonomi	957 81 985
victoria.sparman@nho.no	Norsk økonomi	924 92 461
bard.ola.tjonneland@nho.no	Internasjonal økonomi	930 22 705

[Tidligere utgaver av NHOs Ukeblikk finnes her](#)